

Posudek diplomové práce

Radka Bližňáka

„PŘÍČINY KRIMINALITY MLÁDEŽE V ČR A ZACHYCENÍ JEJÍ DYNAMIKY VE STATISTIKÁCH“

Pokud bylo předmětem diplomové práce Radka Bližňáka popsat hlavní příčiny kriminality mládeže v České republice, lze konstatovat, že autor poměrně zdařile vystihl základní faktory ovlivňující delikvenci mládeže, a to i přesto, že sám dosud nedisponuje praxí v oboru. Poskytnutým náhledem autor ukázal, že pro budoucí zapojení do sociální práce s mládeží, a nejen pro ni, má dobrou teoretickou průpravu.

Autor svým přístupem prokázal, jak vyplývá z rozsahu prostudované odborné literatury, že se v uvedené problematice orientuje, přičemž jím uvedená teoretická východiska dokáže dobře interpretovat a zasadit je do praktického rámce.

Předložená práce svědčí současně i o tom, že Radek Bližňák zvládl nároky kladené na odbornou práci, je schopen formulovat problém, shromáždit k němu potřebná data a poznatky a v konečné fázi formulovat dílčí závěry. Současně s tím student prokázal svoji schopnost a znalost způsobu práce s odkazovým a poznámkovým aparátem a výsledky své práce dokázal v požadovaném rozsahu podat v ucelené písemné podobě.

Nutno vyzdvihnout, že se autor v průběhu své práce nesoustředil pouze na shromažďování faktografických údajů vztahujících se k dané problematice, ale poskytl širší komparativní rámec, zejména pak v teoretické rovině. Na druhou stranu práce postrádá širší pohled na kriminalitu mládeže jako na problém veřejné politiky.

Ke škodě je rovněž poněkud neúplný pohled na trestní statistiky kriminality mládeže, na kterých měl diplomant v úmyslu poukázat na strukturu a dynamiku řešeného problému. Přestože se autor úvodem zavazuje zohlednit při své analytické práci více zdrojů statistických dat, nelze jinak, než konstatovat, že většina práce se soustřeďuje pouze na kriminální statistiky Policie ČR. Autor tak činí i přesto, že si je vědom jejich omezené vypovídající schopnosti a na místo důsledné komparace s jinými zdroji (např. trestní statistiky státního zastupitelství a trestní statistiky obecných soudů) se spíše soustředil na jejich dílčí kritikou

analýzu, se kterou lze, na druhou stranu, v řadě směrů plně souhlasit. Není však z práce zřejmé, na základě jakých skutečností autor usuzuje, že rozdílnost v trestních statistikách je mj. způsobem cit.: „roztříštěností soudního systému“.

Pokud jde o podrobnější náhled na analýzu statistických dat, nelze jinak než konstatovat, že se autor dopustil celé řady drobných nepřesností, které nepochybně plynou z neznalosti interpretačních pravidel jím použitých statistik. Bohužel v práci nelze vysledovat snahu autora vyhledat v tomto směru odbornou konzultaci ze strany odpovědných pracovníků Policie ČR.

Jako příklad lze uvést zavádějící údaje v tabulce č. 3 „*Podíl dětských a mladistvých pachatelů na všech pachatelích v ČR*“, kdy autor používá termín „pachatel“, přičemž v trestních statistikách Policie ČR se pracuje s termíny „stíháno, vyšetřováno osob“. Přestože je z některých pasáží práce zřejmé, že autor chápe význam procesních pojmů „podezřelý, obviněný, obžalovaný a odsouzený“, důsledně jednotlivé kategorie neoddělil, čímž došlo k zavádějící interpretaci některých dat. Autor tak tímto způsobem opomněl klíčovou ústavněprávní zásadu a to presumpci nevinu. (Dokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem není vina vyslovena, nelze na toho, proti němuž se vede trestní řízení, hledět, jako by byl vinen. § 2 TR). Právě zde se citelně projevuje absence analýzy dat státního zastupitelství a obecných soudů, které jsou jediným relevantním podkladem pro závěry, které autor ve své práci předkládá.

Další příklad lze najít na straně 52, kde autor uvádí cit.: „V současnosti se celková objasněnost trestných činů pohybuje kolem 70%, takže je zřejmé, že statistiky ministerstva spravedlnosti musí nutně ukazovat nižší čísla než statistiky PČR“. Celková míra objasněnosti trestné činnosti spáchané na území České republiky se dlouhodobě pohybuje kolem 40 %. Nelze též souhlasit s použitou argumentací. Je samozřejmě skutečností, že statistiky Policie ČR evidují vyšší počty, ale ty se vztahují ke zcela jinému procesnímu postavení, než jak je sledují statistiky státního zastupitelství a soudů.

Hlavní důvod proč v soudních statistikách figuruje mnohem méně osob, autor dostatečně nezdůraznil. V soudních statistikách figuruje toliko počet odsouzených mladistvých (nehledě na případy tzv. odklonů v trestním řízení, které by si však vyžádaly samostatnou pozornost). Delikventní děti se ve statistikách soudů, na rozdíl od statistik Policie ČR, nevyskytují vůbec, s ohledem na nepřipustnost jejich trestního stíhání pro nedostatek věku (§ 11 odst. 1 písm. d) TR). Rovněž není z práce zřejmé, co autora vedlo

k opomenutí tzv. „registrované kriminality“. Autor se v naprosté většině práce odkazuje bohužel pouze na kriminalitu tzv. „objasněnou“.

V textu se vyskytují i další dílčí nepřesnosti, které se vztahují k drogové problematice (např. str. 39 cit.: *„Mládež je specifickou skupinou konzumentů drog. Jejimi hlavními rysem je vysoká obliba tzv. přírodních a měkkých drog a tvrdý odpor k drogám tvrdým“*, str. 67 cit.: *„Konopí (marihuana) je navíc z hlediska pěstování poměrně nenáročné, takže je téměř každý člověk schopn si nějaké to konopí sám vypěstovat. ...A právě toto je jeden z hlavních důvodů, proč je zaregistrováno tak málo trestných činů spojených s drogami.“*, úvahy o toleranci ze strany policie), jejichž vysvětlení by vyžadovalo větší prostor. Autor se rovněž v textu odkazuje na interní akt řízení Policejního prezidia ČR (str. 67), který byl již v roce 2001 zrušen. Rovněž tak údaje uvedené v tabulce č. 11 nekorespondují se současným stavem, což bohužel plyne z využití nesprávného resp. nespolehlivého zdroje údajů. Ani zde však není vyjádřena snaha autora problematiku více konzultovat s odborníky na danou problematiku.

V návaznosti na celkové zhodnocení diplomovou práci Radka Bližňáka k obhajobě doporučuji, avšak nelze tuto hodnotit lépe než stupněm **velmi dobře**.

Navrhovaná otázka:

Jaká konkrétní opatření, z pohledu veřejné politiky, by bylo vhodné přijmout ke zvýšení vypovídající hodnoty evidenčně statistických systémů kriminality Policie ČR, státního zastupitelství a soudů.

V Praze dne 22. června 2006

PhDr. Martin Bílek v.r.